

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

8 februari 2022

Kenmerk

Z/22/037936 / D/22/050575

Portefeuillehouder

Bas Lont

Portefeuille

Energietransitie

Opsteller

Beek, Krispijn

Onderwerp

Afwegingskader grootschalige duurzame energie 2021

Kennisnemen van

Vervolgtraject Afwegingskader grootschalige duurzame energie 2021 van gemeente Oudewater

Inleiding

De raad van Oudewater heeft op 11 maart 2021 besloten tot het opwekken van 19 GWh aan grootschalige duurzame elektriciteit, dit kan onder voorwaarden oplopen tot maximaal 28,5 GWh (geamendeerd raadsbesluit D/21/007736 van 11 maart 2021). Op 15 juli 2021 heeft de raad het Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energie Oudewater 2021 vastgesteld, waarin is aangegeven op welke wijze de raad de 19 GWh wil bereiken. Daarbij heeft de raad een voorkeur uitgesproken voor zon op dak, kleine windmolens en middelgrote zonnevelden (<1 ha) voor eigen verbruik. In de afgelopen periode zijn deze besluiten en moties verwerkt in de definitieve versie van het Afwegingskader grootschalige duurzame energie (met de bijlage Stappenplan). Ook zijn de definities in het Afwegingskader zoveel mogelijk gelijkgeschakeld met de definities uit het Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energie Woerden, zodat de ambtelijke organisatie efficiënt kan werken.

Met deze raadsinformatiebrieft informeert het college u over de wijze waarop de moties zijn uitgewerkt. In de bijlagen vindt u het Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energie 2021 (nr. D/22/050582) met als bijlagen het Stappenplan (nr.D/22/050584 en de bijlage Restricties en thematische kaarten (D/22/050585).

Achtergrondinformatie

De effecten van klimaatverandering zoals extreme hitte en wateroverlast zijn steeds meer te zien, ook in Oudewater. Om klimaatverandering tegen te gaan, zet gemeente Oudewater stappen om grootschalig duurzame elektriciteit op te wekken. Zo dragen we ook bij aan de landelijke klimaatopgave in het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie (RES).

Om de wettelijk vastgelegde klimaatdoelen uit het Klimaatakkoord te kunnen behalen (49% CO₂-reductie t.o.v. 1990) is 'grootschalige duurzame energie' (grote windturbines en zonneparken) noodzakelijk naast 'middelgrote opwek' en 'kleinschalige opwek'. In het nieuwe landelijke coalitieakkoord is het doel voor 2030 aangescherpt tot 55%. Waarbij is afgesproken het beleid te richten op een hogere opgave, wat neerkomt op circa 60 procent in 2030.

Middelgrote opwek is de benaming voor zon op dak vanaf ca. 50 panelen (15 kilowattpiek), kleine windmolens en zonnevelden kleiner dan 1 ha voor eigen verbruik. Kleinschalige opwek is zon op dak van particulieren.

Uitgebreide achtergrondinformatie vindt u op de website Klimaatakkoord (<https://www.klimaatakkoord.nl/elektriciteit>) en de Regionale Energie Strategie (<https://energieregiontrecht.nl/default.aspx>).

Kernboodschap

Op 15 juli 2021 heeft de raad het raadsvoorstel Afwegingskader Grootchalige Duurzame Energie vastgesteld en drie moties aangenomen. In de afgelopen periode zijn deze moties verwerkt in het Afwegingskader grootchalige duurzame energie, met het daarbij behorende Stappenplan. Verder is het gebiedsproces opgestart in de zoekgebieden en is het ontwerpend onderzoek Landschappen van Verlangen naar zonnevelden in de Lopikerwaard van start gegaan.

1. Afwegingskader grootchalige duurzame energie met Stappenplan aangepast

De besluiten en moties zijn verwerkt in de bijlage Stappenplan (nr. D/22/050584) bij het Afwegingskader Grootchalige duurzame energie Oudewater 2021. Ook zijn een tweetal aanpassingen doorgevoerd in het Afwegingskader om te zorgen dat definities in gemeente Oudewater en gemeente Woerden overeenkomen, zodat de ambtelijke organisatie efficiënt kan werken. Het gaat om de volgende aanpassingen:

- Motie scoren op bodemdaling en zichtbaarheid (M-63): deze motie is opgenomen in de bijlage stappenplan. Daar is bij stap 3 aangegeven dat deze twee aspecten nadrukkelijk meegewogen worden bij de beoordeling van initiatieven;
- Motie Ontzie polder Hekendorp (M-62): deze motie is opgenomen in de bijlage stappenplan. Daar is bij stap 3 aangegeven dat bij de selectie van initiatieven rekening gehouden wordt met de wens van de Raad om zonneparken bij voorkeur te realiseren in zone B3 en J11;
- Motie De raad altijd betrokken bij energieopwekking (M-64): deze motie wordt uitgewerkt door de uitkomsten van het ontwerpend onderzoek Landschappen van Verlangen met de raad te delen. Daarbij zal ook aangegeven worden wat nodig is om de resultaten van het ontwerpend onderzoek in te kunnen zetten als 'beeldkwaliteitsplan'. De raad stelt het 'beeldkwaliteitsplan' vast. Bij de omgevingsvergunningsprocedure (stap 5) heeft de raad de mogelijkheid om advies te geven aan het college over de ontwerp-omgevingsvergunning. Hierbij is aangevuld dat de raad actief om advies gevraagd zal worden door het college.
- Middelgrote opwek: de term kleinschalige opwek uit het Afwegingskader blijkt in de praktijk verwarring op te leveren, omdat het Klimaatakkoord een andere definitie voor deze categorie hanteert. Daarom is in het Afwegingskader de term middelgrote duurzame energie geïntroduceerd. In het Afwegingskader gelden nu de volgende begrenzingen:
 - Kleinschalige opwek betreft zon op dak tot 15 kWp (ca. 50 panelen). Deze tellen wel mee voor het nationaal doel, maar niet voor de bijdrage van Oudewater aan het bod van de regionale energiestrategie U16.
 - Middelgrote opwek betreft zon op daken vanaf 15 kWp, grondgebonden zonneparken tot 1 ha en windmolens met een maximale ashoogte van 20 m. (kleine windmolens). Middelgrote opwek telt mee voor de bijdrage van Oudewater aan het bod van de regionale energiestrategie U16.
 - Grootchalige opwek zijn zonneparken vanaf 1 hectare en windturbines met een ashoogte groter dan 20 meter. De gemeente Oudewater gaat initiatiefnemers voor grootchalige opwek selecteren via een of meer maatschappelijke tenders. Grootchalige opwek telt mee voor de bijdrage van Oudewater aan het bod van de regionale energiestrategie U16.
- Maatschappelijke tender. De raad van gemeente Woerden heeft ervoor gekozen om de term tender te vervangen door de term maatschappelijke tender. Het college van Oudewater kiest er voor deze wijziging te volgen. Meerdere gemeenten gebruiken deze term voor het proces, waarbij de gemeente ook op niet ruimtelijke aspecten (zoals lokaal eigendom) kiest tussen verschillende initiatieven. Gebruik van de term maatschappelijke tender maakt dit naar initiatiefnemers en omwonenden duidelijk. Meer informatie vindt u bij het Klimaatverbond (<https://klimaatverbond.nl/actueel/hoe-borg-je-lokaal-eigendom-van-wind-en-zonne-energie/>).

Dit definitieve Afwegingskader is het beleidsdocument dat in de komende jaren als basis gebruikt zal worden bij de voorbereiding en realisatie van grootchalige en middelgrote opwek in de gemeente Oudewater.

2. Ontwerpend onderzoek Landschappen van Verlangen en gebiedsproces zonnevelden

De afgelopen maanden is gestart met het ontwerpend onderzoek Landschappen van Verlangen. Doordat een van de onderzochte gebieden binnen gemeente Oudewater ligt heeft dit een behoorlijk beslag op de ambtelijke capaciteit gelegd. Daarnaast is overlegd met de gebiedscommissie Utrecht West om het onderwerp energie toe te voegen aan het gebiedsproces. De gemeente heeft hier inmiddels opdracht toe gegeven.

Planning

De voorbereiding en realisatie van grootchalige duurzame energie heeft een lange doorlooptijd. Binnen het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie is afgesproken dat in 2025 de vergunningen verleend zullen zijn. De

raad van Oudewater heeft besloten tot het opwekken van 19 GWh (geamendeerd raadsbesluit D/21/007736 van 11 maart 2021) grootschalige energie, waarvan 7 GWh ingevuld kan worden met middelgrote projecten (zoals zon op dak). Om dat doel te bereiken zullen we in 2022 verder werken aan projecten die in 2021 al verkennend zijn opgestart. Dat gaat om de volgende projecten:

- Het ontwerpend onderzoek zonnevelden Lopikerwaard (Landschappen van Verlangen). Dit was een kans die werd aangereikt door de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit. Het biedt gemeente Oudewater de mogelijkheid om met een provinciale subsidie kennis van buiten gemeente Oudewater te vergaren. Begeleiding vraagt wel ambtelijke capaciteit van cluster Energietransitie en van team Ruimtelijke Plannen (stedenbouw, landschap, recreatie).
- Gebiedsproces voor zonne-energie in de voor 2030 aangewezen zoekgebieden. De gebiedscommissie heeft aangegeven hier in 2022 mee te kunnen starten. Het doorlopen van een gebiedsproces vergt tijd en vertrouwen. De inzet is om te komen tot een bottom-up voorstel voor het gebied. De gebiedscommissie zal in haar advies aangeven wat volgens agrariërs en inwoners de mogelijkheden zijn op gebied van energie in het zoekgebied. Op voorhand valt niet te zeggen hoeveel tijd hiervoor nodig is en wat de uitkomst hiervan zal zijn. Vooralsnog gaat de gemeente er van uit dat het gebiedsproces in de loop van 2022 afgerond kan worden.

De verwachting is dat in 2023 de maatschappelijke tender voor zonnevelden opengesteld kan worden en dat het vergunningsproces in hetzelfde jaar kan starten. De doorlooptijd van een vergunning voor een zonneveld is 1 a 2 jaar. Dat betekent dat het geselecteerde zonneveld of de geselecteerde zonneparken in 2024 of 2025 gerealiseerd kunnen worden.

Budget en capaciteit

Het beschikbare budget en de capaciteit voor 2022 zijn beperkt. De lopende en al opgestarte processen, zoals de regionale energiestrategie, het ontwerpend onderzoek en het gebiedsproces zon, zijn niet stop te zetten. Het college kiest er daarom voor om het beschikbare budget en de capaciteit in te zetten op de voortgang van deze processen.

3. Stimulering middelgrote opwek

In het Afwegingskader Grootschalige duurzame energie zijn naast voorwaarden voor grootschalige duurzame energie ook voorwaarden voor kleinschalige opwek (*vanaf heden: middelgrote opwek*) opgenomen. De raad heeft aangegeven dat de voorkeur uit gaat naar zo veel mogelijk middelgrote opwek (vooral zon op dak en zon boven parkeerplaatsen, maar daarnaast ook kleine windmolens en zonneweides <1 ha voor eigen verbruik). Het is pas mogelijk om een plan van aanpak voor de stimulering van middelgrote opwek te maken als er duidelijkheid is over de verdeling van de procesgelden van het Klimaatakkoord (waarschijnlijk in de meicirculaire). In dit plan van aanpak zal ook nadere invulling worden gegeven aan de motie Solar Carports (M-52).

Planning

Naar verwachting wordt in de meicirculaire de verdeling van de procesgelden van het Klimaatakkoord opgenomen. Zodra dit duidelijk is wordt in het tweede kwartaal een pragmatisch plan van aanpak voor de stimulering van zon op dak en zon boven parkeerplaatsen opgesteld.

Financiën

Het energiebudget in de begroting van 2022 is ontoereikend om alle taken uit het Klimaatakkoord te kunnen uitvoeren. Ook voor de uitvoering van de activiteiten die voortvloeien uit het Afwegingskader grootschalige duurzame energie is het budget onvoldoende. Wel is er genoeg financiële ruimte om regionaal te blijven samenwerken en zetten we het gebiedsproces zon door. Andere activiteiten, zoals het plan van aanpak voor zon op dak, wachten op procesgelden vanuit het rijk. Als gevolg van het controversieel verklaren van het Klimaatakkoord bij het vallen van het vorige kabinet begin 2021 is duidelijkheid over de procesgelden vertraagd. Wel is in de rijksbegroting een bedrag voor 2022 opgenomen voor uitvoeringskosten van mede-overheden. Over de wijze waarop deze verdeeld gaan worden hopen we van het nieuwe kabinet in de mei-circulaire duidelijkheid te kunnen geven.

Vervolg

De vervolgplanning:

2022: Het Afwegingskader zal worden gepubliceerd in het digitale Gemeentebled op

www.officiëlebekeendmakingen.nl,

2022: Informeren raad over uitkomsten Ontwerpend onderzoek Landschappen van Verlangen (zonnevelden in

Lopikerwaard),

2022: Gebiedsproces zon in zoekgebied,

2022: Opstellen plan van aanpak middelgrote opwek,

2022: Raadsbesluit 'beeldkwaliteitsplan' zonnevelden,

2023: Voorbereiding voor vergunningverlening, waaronder het uitwerken van de maatschappelijke tender voor zon en het opstellen van een anterieure overeenkomst,

2023-2024: Start vergunningverlening zonnevelden,

2024-2025: Realisatie zonnevelden en windturbines,

2025-2045: Exploitatiefase zonnevelden en windturbines.

Bijlagen

- Afwegingskader Grootchalige Duurzame Energie 2021 (nr.D/22/050582)
- Bijlage Stappenplan (D/22/050584)
- Bijlage Restricties en thematische kaarten (D/22/050585)